

Bovenbuurtweg 134 te Ede

rapport 1497

Bovenbuurtweg 134 te Ede

Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een proefsleuf

B.A. Corver

Colofon

ADC Rapport 1497

Bovenbuurtweg 134 te Ede
Een Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een proefsleuf

Auteur: B.A. Corver

In opdracht van: Pro Principale b.v.

Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, juli 2008

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
W. Waldus

ISBN 978-90-6836-487-3

ADC ArcheoProjecten
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Tel 033 299 8181
Fax 033 299 8180
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Algemeen	7
1.2 Vooronderzoek	8
1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen	9
1.4 Opzet van het rapport	9
2 Methoden	10
3 Resultaten	10
3.1 Fysisch geografisch onderzoek	10
3.2 Sporen en structuren	11
3.3 Vondstmateriaal	14
4 Synthese	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen	15
5 Waardering en selectieadvies	15
5.1 Waardering van de vindplaats	15
5.2 Selectieadvies	15
Literatuur	16
Lijst van afbeeldingen	16
Lijst van Tabellen	16
Geraadpleegde kaarten	16
Verklarende woordenlijst	17

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Gelderland
Gemeente:	Ede
Plaats:	Ede
Toponiem:	Bovenbuurtweg 134
Kaartblad:	39 F
	173.810 / 447.720
Coördinaten:	173.850 / 447.730
	173.810 / 447.690
	173.860 / 447.700
Projectverantwoordelijke:	B.A Corver
Bevoegd gezag:	Gemeente Ede
Deskundige namens het bevoegd gezag:	J.W. Dorresteyn
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	28667
ADC-projectcode:	4108531
Complex en ABR codering:	Nederzetting of grafcontext onbepaald
Periode(n):	Paleolithicum-IJzertijd, Middeleeuwen-Nieuwe tijd
Geomorfologische context:	Dekzand en dikke eerdgronden
NAP hoogte maaiveld:	14 m + NAP
Maximale diepte onderzoek:	1.50 m - Mv
Uitvoering van het veldwerk:	woensdag 21 mei 2008
Beheer en plaats documentatie:	Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland, Nijmegen

---

Samenvatting

Op woensdag 21 mei 2008 heeft ADC ArcheoProjecten een inventariserend veldonderzoek in de vorm van een proefsleuf uitgevoerd. Aanleiding voor het onderzoek werd gevormd door de toekomstige ontwikkeling van het terrein ten behoeve van nieuwe woningen.

Doel van het onderzoek is het vaststellen van de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering), om tot een waardestelling te kunnen komen.

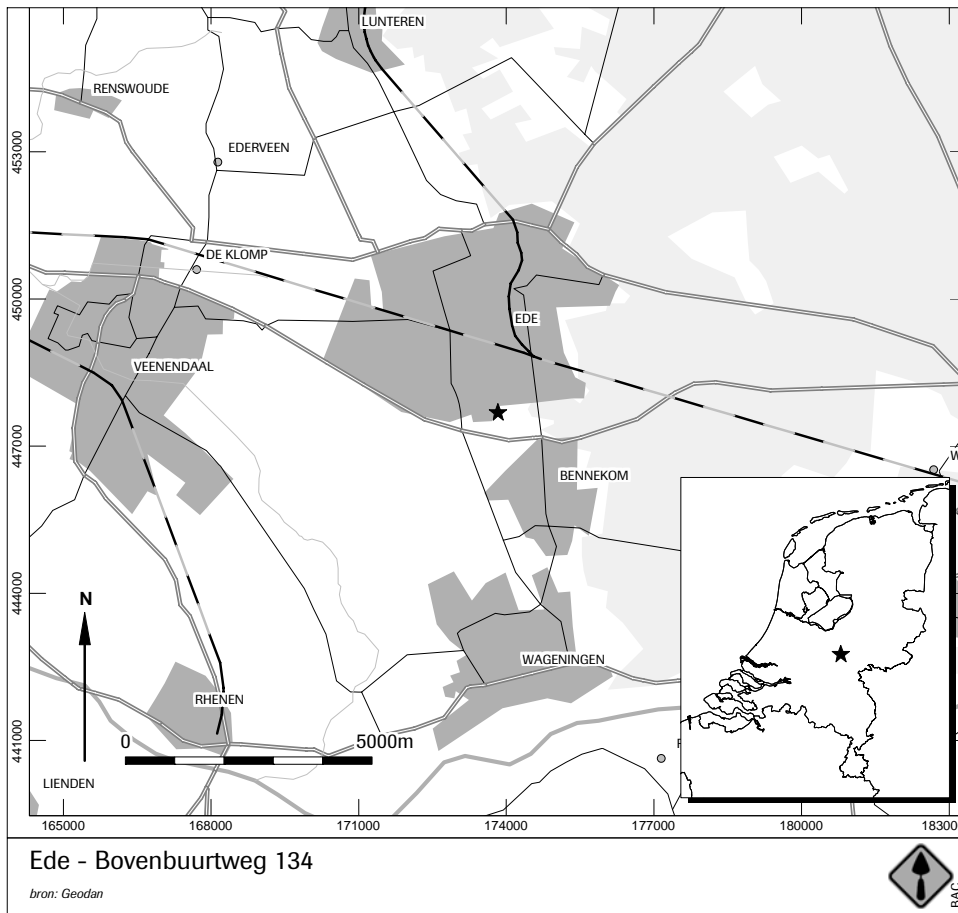
De gemeentelijke archeologische advieskaart geeft voor de locatie een hoge archeologische verwachting voor alle archeologische perioden (dekzandrug met enkeerdgronden). In de omgeving zijn vele archeologische vindplaatsen bekend uit de diverse archeologische perioden. De meeste sporen en vondsten dateren uit de periode laat-Neolithicum tot IJzertijd en de Middeleeuwen.

Tijdens het onderzoek bleek het gehele terrein enkele decimeters te zijn afgegraven. Het esdek is hierbij verdwenen; de verstoorde bovengrond bevond zich hier direct op het dekzand.

In het dekzand bevonden zich een aantal grote recente verstoringen. Er zijn geen archeologische sporen of vondsten aangetroffen. De locatie scoort laag met het oog op inhoudelijke en fysieke kwaliteit. Het advies luidt daarom om geen verder archeologisch onderzoek te laten uitvoeren.

Tabel 1: Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.

PERIODE	TIJD IN JAREN				
Nieuwe tijd C	1850	na Chr.	-	heden	na Chr.
Nieuwe tijd B	1650	na Chr.	-	1850	na Chr.
Nieuwe tijd A	1500	na Chr.	-	1650	na Chr.
Late-Middeleeuwen B	1250	na Chr.	-	1500	na Chr.
Late-Middeleeuwen A	1050	na Chr.	-	1250	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen D	900	na Chr.	-	1050	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen C	725	na Chr.	-	900	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen B	525	na Chr.	-	725	na Chr.
Vroege-Middeleeuwen A	450	na Chr.	-	525	na Chr.
Romeinse tijd	19	voor Chr.	-	450	na Chr.
IJzertijd	800	voor Chr.	-	19	voor Chr.
Bronstijd	2000	voor Chr.	-	800	voor Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5300	voor Chr.	-	2000	voor Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	8800	voor Chr.	-	4900	voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd)	300.000	voor Chr.	-	8800	voor Chr.

Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Pro Principale b.v. heeft ADC ArcheoProjecten een Inventariserend Veldonderzoek (IVO) in de vorm van een proefsleuf uitgevoerd voor het plangebied Bovenbuurtweg 143 in het kader van nieuwbouwwontwikkeling (afb. 1). In het plangebied zullen vier rijtjeswoningen en twee losstaande huizen worden gebouwd. Voor het gebied geldt een hoge verwachting voor de aanwezigheid van archeologische resten vanaf de late Prehistorie tot en met de late Middeleeuwen (Zie voor periodisering tabel 1). De voorgenomen bouwplannen zullen de eventueel aanwezige archeologische waarden vernietigen/ernstig beschadigen.

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 1425 m² en bestaat momenteel uit een erf met een huis en twee bijgebouwen. Het gebied ligt in een woonwijk in het zuiden van Ede en wordt aan de oostzijde begrensd door de Bovenbuurtweg, aan de noordzijde begrensd door de Pienemanstraat, aan de westzijde door een parkeerstrook (eveneens Pienemanstraat) en aan de zuidzijde door het erf van Bovenbuurtweg 136 (afb. 1 - 2). In het gebied is één proefsleuf aangelegd met een totale oppervlakte van 80 m².

Het veldwerk is uitgevoerd op woensdag 21 mei 2008. De proefsleuf is aangelegd en onderzocht conform het Programma van Eisen (PvE), dat door de gemeente Ede is opgesteld.¹ Dit ontwerp is goedgekeurd door de gemeente van Ede. De documentatie van het IVO is gedeponereerd in het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten van Gelderland te Nijmegen.

Het veldteam bestond uit de volgende personen: B.A. Corver (veldarcheoloog en projectverantwoordelijke), A. de Ridder (veldtechnicus en dataverwerker) en Henk van Omme (kraanmachinist van de firma Van de Haar Groep te Wekerom). Senior archeoloog was D. Gerrets. De contactpersoon bij Pro Principale is R. Verhage.

Afb. 2.

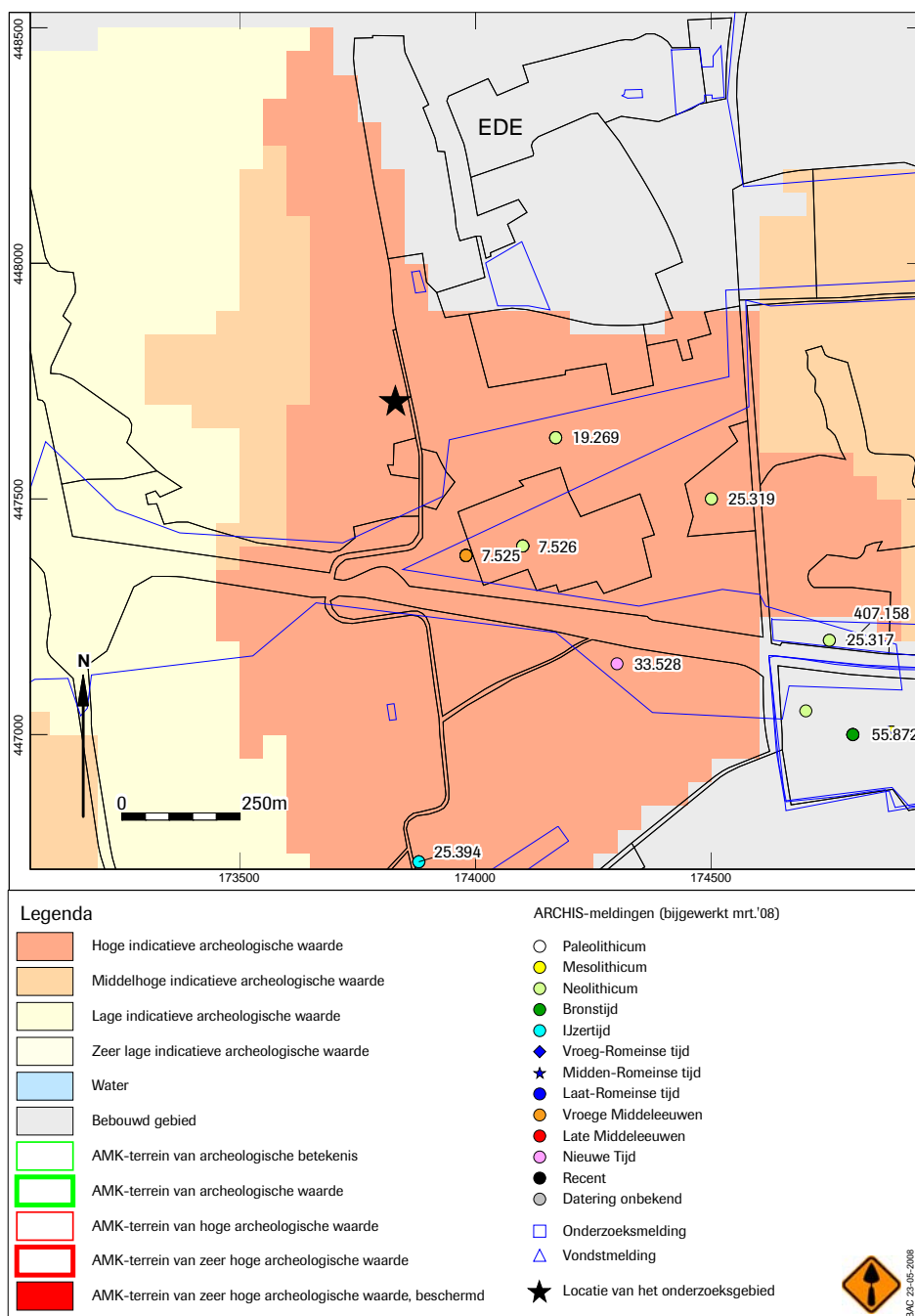
¹ A 2008, PvE nummer: 2008-10.

1.2 Vooronderzoek

In het onderzoeksgebied is niet eerder archeologisch onderzoek uitgevoerd. In de directe omgeving daarentegen zijn meerdere onderzoeken verricht en waarnemingen gedaan (afb. 3). Met name ten zuidoosten van het onderzoeksgebied zijn een aantal waarnemingen bekend van bewoningssporen vanaf het Neolithicum tot Nieuwe tijd. Deze waarnemingen worden in het onderstaande kort genoemd.

Afb. 3: Indicatieve kaart van archeologische waarden met vondstmeldingen en waarnemingsnummers (Archis 2.3, maart 2008).

Circa 300 m ten oosten van de onderzoekslocatie, aan de Zandlaan, is tijdens niet-archeologisch graafwerk in 1990 aardewerk uit de IJzertijd en bewerkt steen uit het Neolithicum tot de IJzertijd aangetroffen.²

Meer naar het zuidoosten, bij de Diedenweg, is er een fragment van een neolithische klokbeker gevonden.³ Bij een archeologische kartering is aardewerk uit de IJzertijd tot Romeinse tijd aangetroffen.⁴ Een booronderzoek nabij de Rijksweg A12 heeft aardewerk opgeleverd uit het Neolithicum tot de Vroege -Middeleeuwen.⁵ 700 m westelijk, eveneens nabij de Rijksweg is bij een kartering onder andere een ijzeren lepelboor en aardewerk uit de Middeleeuwen aangetroffen.⁶ Een particulier heeft met een metaaldetector een metalen hanger uit de Nieuwe tijd aangetroffen.

1.3 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Het plangebied bevindt zich in een zone met een hoge archeologische verwachting. De in de vorige paragraaf beschreven vondsten kunnen alle gerelateerd worden aan de dekzandrug waarop het plangebied zich bevindt. Het opsporen van archeologische resten in een dergelijke landschappelijke context is het meest effectief door middel van het graven van een proefsleuf.

Het IVO in de vorm van een proefsleuf heeft tot doel de aard, omvang en kwaliteit (gaafheid en conservering) vast te stellen van eventuele vindplaats(en) in het gebied om te komen tot een definitief oordeel over de behoudenswaardigheid ervan. Daarnaast moeten gegevens verkregen worden om hetzij verder archeologisch onderzoek mogelijk te maken, hetzij adequate maatregelen voor behoud en beheer te kunnen treffen.⁷

In het PvE zijn verschillende onderzoeksvragen gesteld. Deze worden in dit rapport beantwoord op basis van hetgeen in de proefsleuven is aangetroffen. Het is echter waarschijnlijk dat de getrokken conclusies bijgesteld moeten worden indien de vindplaats in de toekomst volledig wordt opgegraven.

De volgende onderzoeksvragen zijn in het PvE gesteld:

- Welk(e) bodemtype(s) komen voor in het plangebied?
- Indien een vindplaats aanwezig is:
- Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaats(en)?
  - Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats(en)

1.4 Opzet van het rapport

Dit rapport betreft een standaardrapport zoals genoemd in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1 -specificatie VS05). In dit rapport worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, waarna de eerste conclusies volgen. Dit onderzoek vormt geen eindstation, maar de basis van waaruit verder synthetiserend onderzoek kan plaatsvinden.

Na de samenvatting en dit inleidende hoofdstuk volgt een omschrijving van de onderzoeksmethoden in hoofdstuk 2. Vervolgens zullen de resultaten aan de orde komen. Tot slot volgt een synthese, een waardering en een selectieadvies van het onderzoeksgebied.

² Waarnemingsnr. 19269.

³ Waarnemingsnr. 25319.

⁴ Waarnemingsnr. 7526.

⁵ Waarnemingsnr. 407158.

⁶ Waarnemingsnr. 7525.

⁷ Cf. Handboek ROB specificaties, juni 1998.

2 Methoden

Het onderzoek is uitgevoerd conform de KNA 3.1 en het PvE.⁸ Tijdens het IVO is één proefsleuf aangelegd. De ligging van deze proefsleuf was ten zuiden van het huis, tussen huis 134 en 136 (afbeelding 6). Het terrein bestond uit tuin en moestuin.

De werkwijze van het veldwerk is conform de omschrijving in het PvE. Het betreft een proefsleuf van 20 x 4 m. Op deze manier is 5 % van het onderzoeksgebied opgegraven.

De vlakken zijn machinaal aangelegd met een gladde bak. Tijdens de aanleg van het vlak zijn grondsporen direct ingekrast. Het vlak en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Vervolgens is het vlak en ieder spoor daarin gefotografeerd en digitaal ingemeten, waarbij om de 4 m een waterpashoogte is bepaald.

Tijdens het aanleggen van het vlak werd een putprofiel aangelegd. Het gaat om een lengte profiel aan de noordzijde van de proefsleuf. Het putprofiel is gefotografeerd en getekend (op schaal 1:20) en vervolgens beschreven.

3 Resultaten

3.1 Fysisch geografisch onderzoek

Het onderzoeksgebied is gelegen in het westen van Gelderland, aan de rand van de Veluwe. Gedurende de voorlaatste ijstijd, het Saalien, is het gebied rond Ede bedekt met een pakket landijs. Dit landijs heeft een grote invloed gehad op de vorming van het landschap. De Rijn en de Maas werden gedwongen om in westelijke richting te stromen en ten noorden van de lijn Haarlem-Arnhem zijn meerdere stuwwallen gevormd door opstuwing van de ondergrond door het landijs. Eén van deze stuwwallen bevindt zich direct ten oosten van Ede.⁹

Gedurende de laatste ijstijd, het Weichselien, heeft het landijs Nederland niet bereikt. De ijsmassa bleef iets ten noorden van onze regio. Door de nabijheid van de ijsmassa ontstond een koud en droog klimaat, waarbij door de wind dekzandafzettingen zijn gevormd. Deze dekzanden behoren tot de Formatie van Boxtel, voorheen Twente Formatie.¹⁰

Volgens de Archeologische Beleidsadvieskaart van de gemeente Ede ligt het plangebied op een dekzandrug op de overgang van de stuwwal naar lager gelegen gebied.¹¹ De bodem bestaat volgens de Bodemkaart van Nederland uit hoge zwarte enkeerdgronden (ook wel bekend als een esdek; zie kader).

Het maaiveld van het gehele onderzoeksgebied is relatief laaggelegen. Tijdens het veldwerk is visueel waargenomen dat het terrein van het naastgelegen huis, met huisnummer 136, tot 60 cm hoger lag dan het terrein van het onderzoeksgebied. Tevens is vastgesteld dat een strook grond direct om het huis, met huisnummer 134, circa 40 cm hoger ligt.

Tijdens het onderzoek is geen esdek aangetroffen. De bodemopbouw bestond uit een verstoorde bovengrond direct op het dekzand S2000 (afb. 5). Het niveau van het dekzand bevond zich in het oostelijke deel van de proefsleuf vrijwel direct onder het maaiveld (afb. 4). Dit kan verklaard worden vanuit de ligging van de locatie op een dekzandrug.

Deze gegevens en de visuele waarnemingen maken duidelijk dat op het onderzoeksterrein in het verleden grond is afgegraven. De afgegraven grond bestond uit (vruchtbare) dikke eerdgronden (esdek). Mogelijk is zelfs een deel van de top van het dekzand afgegraven.

⁸ A 2008, PvE-nr. 2008-10.

⁹ Berendsen 1997.

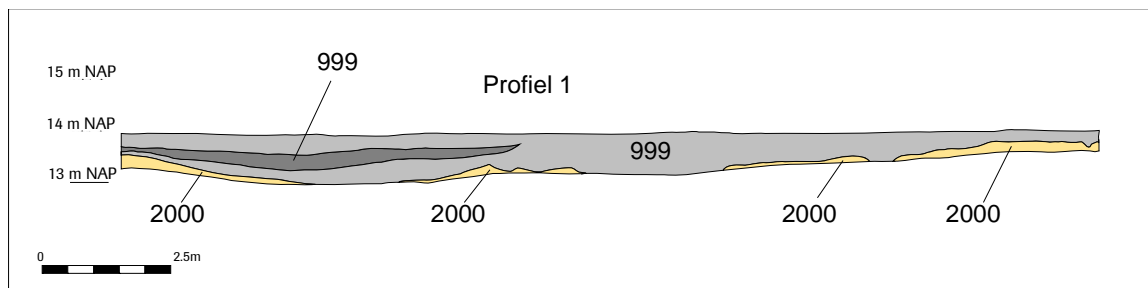
¹⁰ De Mulder et al. 2003.

¹¹ Heunks 2005.

Afb. 4: Het hoge niveau van het dekzand. Rechts is het niveau van de straat te zien.

In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is doorgaans hoog. Dit komt doordat archeologische resten onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont voor kunnen komen. Archeologische sporen bevinden zich tot ongeveer 0,25 cm in de top van de C horizont.

Afb. 5: Het noordprofiel met sporen en spoornummers (profiel 1).

3.2 Sporen en structuren

Tijdens het onderzoek zijn geen archeologische sporen aangetroffen. Het esdek bleek te zijn afgegraven met als gevolg dat het dekzand zich op een relatief hoog niveau in het bodemprofiel bevond. Vanaf de top van het dekzand konden in principe archeologische waarden aanwezig zijn tot circa 25 cm diepte; eventuele sporen zijn verdwenen tijdens het afgraven van het terrein.

Het vlak bevatte een aantal grote verstoringen en één natuurlijke vlek. Doordat het 'beschermende' esdekpakket ontbrak, hebben de verstoringen diep in het dekzand bereikt.

Afb. 6 De aangetroffen sporen met spoornummers op het perceel van Bovenbuurtweg 134.

In het westelijke deel van de proefsleuf is haaks op de lengte van de proefsleuf een verstering aangetroffen (afb. 6-8). De oorzaak hiervan is de aanleg een sleuf voor twee grote PVC-buizen. Deze buizen bevonden zich vlak onder het maaiveld, hetgeen eveneens te maken heeft met het verlaagde, afgegraven terrein.

Direct grenzend aan deze gegraven sleuf is een grote, rechthoekige verstering aangetroffen. Middenin deze verstering bevond zich een dumpplek van recent puin. Tussen het puin zijn metaalresten, recent glas, aardewerk en plastic aangetroffen.

In het midden van de proefsleuf zijn twee relatief grote versteringen aangetroffen. De westelijke verstering lijkt een lang spoor met een breedte van circa 2,5 m. Het betreft vermoedelijk een (sub)recente sleuf of greppel. De vulling is vlekkerig en gemengd en bestaat uit bruin humeus zand. Vermoedelijk gaat het om geroerde esdekgrond, waarmee de sleuf later is opgevuld. Er zijn geen vondsten in aangetroffen.

Het spoor ten oosten hiervan is, meer dan bovengenoemde verstering, nog vlekkeriger. De vulling bestaat uit lichtbruin, gevlekt zand. Het heeft een onregelmatige vorm. Er zijn geen vondsten in het spoor aangetroffen. De vulling en de vorm geven het spoor een recente datering.

In het noordoosten van de proefsleuf is een natuurlijke vlek aangetroffen. De grond is op deze locatie iets moeriger.

In het uiterste oosten zijn nog twee verstoringen aangetroffen. De verstoringen hebben een losse, bruine (recente) vulling. Hier bevindt het archeologische vlak zich slechts enkele decimeters onder het maaiveld.

Afb. 7: De locatie van de proefsleuf voor het veldwerk. Het hoogteverschil ten opzichte van het linker huis is duidelijk waarneembaar.

Afb. 8: Overzicht van de proefsleuf (naar het westen).

Afb. 9: Recente verstoringen

3.3 Vondstmateriaal

Tijdens het onderzoek is geen vondstmateriaal aangetroffen.

4 Synthese

4.1 Algemeen

Zowel op de Bonnekaart van 1900 als het Minuutplan van circa 1825 laten een onbebouwd terrein zien op de locatie van het onderzoeksgebied. Op het Minuutplan staat bij het terrein nog heide vermeld, bij de Bonnekaart staat de vermelding 'akker'. De Bonnekaart is echter weinig gedetailleerd. De ligging van de Bovenbuurtweg lijkt exact op de locatie van de proefsleuf te zijn. De interpretatie van akkergreppels voor de verstoringen is zodoende uit te sluiten. De kaart is voor lokaal niveau tevens onbetrouwbaar.

De verwachtingen die op grond van het gegevens uit de omgeving zijn gesteld, kunnen op basis van het huidige onderzoek worden aangepast.

Het terrein van de onderzoekslocatie blijkt te zijn afgegraven. Het gaat om een grondpakket van circa 40 tot 60 cm. Hierdoor is het esdek volledig verdwenen. Door de afwezigheid van het esdek, is het gebied 'gevoeliger' geworden voor grondwerkzaamheden. De gevolgen hiervan zijn duidelijk in het vlak aangetroffen. Het archeologische vlak heeft geen sporen opgeleverd, maar alleen verstoringen.

Het afgegraven terrein betreft alleen het onderzoeksgebied. Het huidige onderzoek heeft zodoende geen consequenties voor de verwachtingskaart van de regio en de daaraan gekoppelde beleidsadvieskaart.

4.2 Beantwoording van de onderzoeksvragen

De onderzoeksvragen die in het Programma van Eisen zijn gesteld zullen hier worden beantwoord op basis van de bevindingen van het proefsleufonderzoek.

1. Welk(e) bodemtype(s) komen voor in het plangebied?
Indien een vindplaats aanwezig is:
  2. Wat is de exacte aard en datering van de aangetroffen vindplaats(en)?
  3. Wat is de gaafheid en conservering van deze vindplaats(en)
-
1. In het plangebied zijn afzettingen aangetroffen die behoren bij een dekzandrug. Deze dekzandrug ligt ter hoogte van Ede en heeft een noord-zuid oriëntatie. Het niveau van de top van het dekzand wisselt; in het oosten van de proefsleuf bevindt het dekzand zich hoger dan in het midden en westen. De afgraving heeft tot in de C-horizont gereikt.
  2. Tijdens het proefsleufonderzoek is geen vindplaats aangetroffen.
  3. Niet van toepassing.

5 Waardering en selectieadvies

5.1 Waardering van de vindplaats

Het onderzoek heeft geen vindplaats opgeleverd, zodoende kan van een waardestelling geen sprake zijn.

5.2 Selectieadvies

Het advies luidt geen archeologisch vervolgonderzoek uit te laten voeren.

Doordat de esdek op het terrein afgegraven is, ligt het maaiveld van het terrein relatief laag. Er hebben in het recente verleden een aantal werkzaamheden plaatsgevonden, waardoor grote verstoringen hebben opgetreden op het terrein. De fysieke kwaliteit ten aanzien van het bodemprofiel en daarmee eventueel samenhangende archeologische sporen is zodoende slecht te noemen.

Literatuur

A, S.J.H. van der, 2008: *Programma van Eisen, Gemeente Ede, Bovenbuurtweg-Pienemanstraat, Ede, 2008-10*, Ede.

Berendsen, H.J.A., 1997: *De vorming van het land; Inleiding in de geologie en geomorfologie*, Assen.

Heunks, E. 2005: *Actualisering archeologische verwachtingskaart gemeente Ede*; van verwachtingskaart naar beleidsadvieskaart, Amsterdam (RAAP rapport 1130).

Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhof & Th.E. Wong (red.) 2003: *De ondergrond van Nederland: Geologie van Nederland*, deel 7, Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO, Groningen/Houten.

Stiekema, M. 2006: *Ede – Pascalstraat, een Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van boringen*, ADC-rapport 606, Amersfoort.

Lijst van afbeeldingen

- Afb. 1. Locatie van het onderzoeksgebied op de topografische kaart.
Afb. 2. Ligging onderzoeksgebied
Afb. 3. Indicatieve kaart van archeologische waarden met vondstmeldingen en waarnemingsnummers (Archis 2.3, maart 2008).
Afb. 4: Het hoge niveau van het dekzand. Rechts is het niveau van de straat te zien.
Afb. 5: Het noordprofiel (profiel 1).
Afb. 6. De aangetroffen sporen met spoornummers op het perceel van Bovenbuurtweg 134.
Afb. 7: De locatie van de proefsleuf. Het hoogteverschil ten opzichte van het linker huis is duidelijk waarneembaar.
Afb. 8: Overzicht van de proefsleuf (naar het westen).
Afb. 9: Recente verstoringen

Lijst van Tabellen

- Tabel 1. Tijdsduur van de verschillende (pre)historische perioden.
Tabel 2. Scoretabel waardestelling (naar KNA, versie 3.1).

Geraadpleegde kaarten

- Bonnekaart, 1900
- Minuutplan, circa 1825.

Verklarende woordenlijst

Antropogene sporen Alle immobiele sporen van menselijke oorsprong, variërend van paalgaten of fosfaatvlekken tot muurresten.

AMK Archeologische Monumentenkaart geeft een overzicht van gewaardeerde archeologische terreinen in vier categorieën: 1) Archeologische waarde, 2) Hoge archeologische waarde, 3) Zeer hoge archeologische waarde en 4) Zeer hoge archeologische waarde beschermd. De AMK is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van de RACM en de provincies en wordt beheerd door de RACM.

Archeologische indicatoren Indicatief archeologisch materiaal dat bij (boor)onderzoek een aanwijzing kan zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van een archeologische vindplaats.

Archis Archeologisch Informatie Systeem. Dit door de RACM beheerde systeem bevat informatie over o.a. onderzoeksmeldingen, vondstmeldingen, waarnemingen, complexen en monumenten.

C14 Koolstof (radioactieve isotoop), gebruikt voor datering.

CIS Het landelijke registratienummer ten behoeve van archeologisch onderzoek, uitgegeven door het Centraal Informatiesysteem.

CMA Centraal Monumenten Archief.

Conservering De mate waarin grondsporen, anorganische (aardewerk, vuursteen, metaal, glas etc.) en organische archeologische resten (bot, zaden, hout etc.) bewaard zijn gebleven.

Ensemblewaarde De meerwaarde die aan een vindplaats wordt toegekend op grond van de mate waarin sprake is van een landschappelijke en/of archeologische context.

Ex situ niet ter plaatse. Aanduiding die wordt gebruikt om aan te geven of grondsporen en / of artefacten zich niet meer op de oorspronkelijke plaats in de bodem bevinden. Behoud ex situ is het bewaren van de archeologische informatie door definitief onderzoek (opgraven, documenteren en registreren).

Gaafheid De mate van (fysieke) verstoring van de bodem en/of de (eventueel aanwezige) archeologische waarden, zowel in verticale zin (diepte) als in horizontale zin (omvang)

Herinneringswaarde De herinnering die een archeologisch monument oproept over het Verleden.

IKAW Indicatieve kaart van archeologische waarden, een door de RACM geproduceerde kaart op landelijk niveau met de verwachte relatieve of absolute dichtheid van (bepaalde) archeologische verschijnselen in de bodem.

IVO Inventariserend Veld Onderzoek. Het verwerven van (extra) informatie over bekende of verwachte archeologische waarden binnen een onderzoeksgebied, als aanvulling op en toetsing van de archeologische verwachting, gebaseerd op het bureauonderzoek middels waarnemingen in het veld.

Informatiewaarde De betekenis van een monument als bron van kennis over het verleden. De informatiewaarde wordt bepaald door de mate waarin (een opgraving van) het monument een bijdrage kan leveren aan nieuwe kennisvorming over het verleden.

In situ Achtergebleven op exact de plaats waar de laatste gebruiker het heeft gedeponeed, weggegooid of verloren. Behoud in situ is het behouden van archeologische waarden in de bodem.

KNA Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie.

NAP Normaal Amsterdams Peil (=officieel peilmerk).

PVA Plan van Aanpak. Een door de opdrachtnemer op te stellen plan voor de uit te voeren werken waarmee beoogd wordt aan de vereisten zoals geformuleerd in het Programma van Eisen en/of het ontwerp te voldoen. Ook wordt hierin een voorstel gedaan voor de werkwijze waarmee de in het Programma van Eisen en/ of ontwerp geformuleerde resultaatsverwachtingen bereikt kunnen worden.

PVE Programma van Eisen. Het PvE is een door een bevoegde overheid opgesteld of bekrachtigd document dat de probleem- en doelstelling van de te verrichten werkzaamheden van de vindplaats geeft en de daaruit af te leiden eisen formuleert met betrekking tot het uit te voeren werk.

RACM Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurhistorie en Monumentenzorg, tot eind 2006 de ROB, Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Representativiteit De mate waarin een bepaald type vindplaats typerend is voor een periode dan wel een gebied.

RTS Robotic Total Station. Hiermee worden vlakken direct digitaal ingemeten.

Schoonheid De esthetisch-landschappelijke waarde van een archeologisch monument, die vooral in zichtbaarheid tot uiting komt.

Selectieadvies Archeologisch inhoudelijk advies over de behoudenswaardigheid van een vindplaats. Dit wordt opgesteld aan de hand van de waarderingscriteria.

Zeldzaamheid De mate waarin een bepaald type monument schaars is (of is geworden) voor een periode of in een gebied.